

WET

**OP
HET**

THUISWERKEN

GROENLINKS
ZIN IN DE TOEKOMST

WWW.GROENLINKS.NL

GL

Voorstel van wet van de leden Vendrik en van Gent Wet op het thuiswerken

Nr. 2

VOORSTEL VAN WET

Wet op het thuiswerken – voorontwerp van wet Vendrik en Van Gent

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is regels inzake het recht op aanpassing van de arbeidsduur tot stand te brengen;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Definities

Artikel 1

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- a. werkgever: degene die een ander krachtens arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht of publiekrechtelijke aanstelling arbeid laat verrichten;
- b. werknemer: de ander, bedoeld onder a.
- c. telewerken: het verrichten van arbeid door de werknemers in de woning of op een andere dan de tot dan toe door de werkgever aangewezen locatie.

Recht op telewerken

Artikel 2

1. De werknemer kan de werkgever verzoeken om een deel van zijn arbeidstijd te telewerken.
2. De werkgever geeft toestemming tot telewerken indien het verzoek van de werknemer redelijk is.
3. Een verzoek tot telewerken is redelijk indien:
 - a. zich hiertegen geen zwaarwegende bedrijfs- of dienstbelangen verzetten.
 - b. het deel van de arbeidstijd dat de werknemer wil telewerken, niet meer bedraagt dan een dag per week en niet meer dan 25 procent van de arbeidsduur per week.
4. Het verzoek tot telewerken wordt ten minste vier maanden vóór het beoogde tijdstip van ingang van het telewerken schriftelijk bij de werkgever ingediend onder opgave van het tijdstip van ingang en de omvang van de arbeidstijd die de werknemer wil telewerken. De werknemer kan ten hoogste eenmaal per jaar, nadat de werkgever een verzoek tot telewerken heeft of afgewezen, opnieuw een verzoek indienen.
5. De werkgever pleegt overleg met de werknemer over diens verzoek.
6. De werkgever stelt de tijden waarop de werknemer telewerkt vast overeenkomstig de wensen van de werknemer. De werkgever kan deze tijden wijzigen, indien hij daarbij een zodanig belang heeft dat de wens van de werknemer daarvoor naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid moet wijken.
7. De beslissing op het verzoek tot telewerken wordt door de werkgever schriftelijk aan de werknemer meegedeeld. Indien de werkgever het verzoek niet inwilligt, of de

tijden van het telewerk in afwijking van de wensen van de werknemer vaststelt, wordt dit onder schriftelijke opgave van de redenen meegedeeld.

8. Bij het verzoek tot telewerken is in ieder geval sprake van een zwaarwegend bedrijfs- of dienstbelang, indien die vermindering leidt tot ernstige problemen:
 - a. voor de bedrijfsvoering, of
 - b. van roostertechnische aard.
9. Indien de werkgever niet een maand voor het beoogde tijdstip van ingang van het telewerken op het verzoek heeft beslist, wordt het verzoek van de werknemer ingewilligd.
10. Van de bepalingen in dit artikel kan niet ten nadele van de werknemer worden afgeweken. Ten gunste van de werknemer kan worden afgeweken bij collectieve arbeidsovereenkomst of bij regeling door of namens een daartoe bevoegd bestuursorgaan dan wel, indien geen collectieve arbeidsovereenkomst of regeling van toepassing is of terzake geen bepaling bevat, indien de werkgever terzake schriftelijke overeenstemming heeft bereikt met de ondernemingsraad of, bij het ontbreken daarvan, met de personeelsvertegenwoordiging.

Afspraken over telewerken

Artikel 3

1. Indien het verzoek van de werknemer wordt ingewilligd, worden de afspraken over telewerken schriftelijk vastgelegd.
2. De afspraken, bedoeld in het eerste lid, hebben in ieder geval betrekking op:
 - a. de eisen die voortvloeien uit het bepaalde bij of krachtens de Arbeidsomstandighedenwet;
 - b. de bereikbaarheid van de werknemer;
 - c. de wijze van terugkoppeling met de werkgever;
 - d. de te verrichten werkzaamheden;
 - e. de aan de werknemer te verlenen telewerkvoorzieningen;
 - f. de wijze waarop de telewerkvoorzieningen worden verleend;
 - g. de wijze van en de gronden voor beëindiging van het telewerken;
 - h. de gevolgen die beëindiging van het telewerken heeft voor de verleende telewerkvoorzieningen;
 - i. informatiebeveiliging;
 - j. privacy-aspecten.

Voorzieningen

Artikel 4

De telewerkvoorzieningen, bedoeld in artikel 3, tweede lid, onderdeel e, kunnen zijn:

- a. een computer en bijbehorende noodzakelijke apparatuur;
- b. de inrichting van de werkruimte;
- c. een mobiele telefoon;
- d. de aanleg van een extra telefoonlijn;
- e. een volledige vergoeding van alle voor de werkgever gemaakte telefoonkosten;
- f. een volledige vergoeding van alle voor de werkgever gemaakte internetkosten;
- g. een vergoeding van de kosten voor gebruik privéruimte.

Vergoedingen

Artikel 5

1. De telewerkvoorzieningen, bedoeld in artikel 4, onderdelen a tot en met h, worden aan de werknemer ter beschikking gesteld, verstrekt of vergoed voor zover deze voorzieningen voor de werknemer noodzakelijk zijn om te kunnen telewerken.
2. Aan de werknemer kan een onbelaste vergoeding worden verstrekt van ten hoogste € 200 per maand.

Beëindiging arbeidsverhouding

Artikel 6

De werkgever kan de arbeidsverhouding van een werknemer niet beëindigen wegens de omstandigheid dat de werknemer in of buiten rechte om een verzoek tot telewerken heeft gedaan.

Evaluatiebepaling

Artikel 7

Onze Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zendt binnen drie jaar na de inwerkingtreding van deze wet aan de Staten-Generaal een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk.

Inwerkingtreding

Artikel 8

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Citeertitel

Artikel 9

Deze wet wordt aangehaald als: Wet op het thuiswerken.

GL

Voorstel van wet van de leden Vendrik en van Gent Wet op het thuiswerken

Nr. 3

MEMORIE VAN TOELICHTING

Veel werkzaamheden komen in aanmerking om thuis te doen: vergaderen, telefoneren, presentaties voorbereiden, lezen, nadenken, schrijven. Uit onderzoek blijkt dat werkenden gemiddeld 17 uur per week achter de pc zitten.¹ Met de moderne technologie is het vrij eenvoudig om dat vanuit huis te doen. Als meer mensen dat doen heeft dat grote voordelen voor henzelf, hun werkgever en het milieu.

In 2002 was Nederland koploper als het gaat om telewerken. Ruim 8% werkte minimaal 8 uur per week thuis. Sinds die tijd is dat percentage niet gestegen. Bovendien zijn het met name leidinggevenden en hooggeschoolde professionals die kans zien om telewerken voor zichzelf te organiseren. Lageropgeleide werknemers zijn veel meer afhankelijk van welwillende werkgevers.²

De indieners van dit wetsvoorstel vinden de voordelen van telewerken van dwingend belang voor werknemers, milieu en samenleving. Daarom stellen zij voor dat werknemers na een recht op deeltijdwerk ook een recht krijgen om één dag per week bij een voltijd baan thuis te werken.

Minder files en vervuiling door telewerken

Een kwart van het aantal afgelegde autokilometers in Nederland is toe te schrijven aan het woon-werkverkeer.³ Juist deze kilometers worden bovengemiddeld vaak in de ochtend- en avondspits afgelegd. Het verminderen van het aantal forenzen dat dagelijks met de auto van en naar het werk rijdt, is dus direct van invloed op de filedruk. Door vaker thuis te werken, neemt de druk op de meest belaste weggedelen af. Op die manier kan in potentie ook geld worden bespaard op investeringen in wegverbredingen, die het Rijk nodig acht om de bereikbaarheid op peil te houden. Datzelfde doel kan ook worden bereikt, als minder mensen tegelijkertijd onder weg willen of moeten zijn.

Verschillende onderzoeken tonen aan dat meer telewerk kan leiden tot een forse daling van het aantal files. Uit pilotstudies in binnen- en buitenland bleek dat telewerkers tot 19% minder autorijden. Ook melden werkgevers een daling van de kosten die zij kwijt zijn aan reistijd en reiskosten.⁴ Onderzoek van Motivaction in opdracht van IBM toont aan dat 74% van de Nederlanders telewerken ziet als een oplossing voor het fileprobleem.⁵

De geraamde effecten van een grootschalig invoering van het telewerken, lopen ver uiteen. In de meest optimistische scenario's, waarbij een op de drie werknemers structureel een of twee dagen thuis werkt, kunnen de files met 20% dalen.⁶ De Taskforce Mobiliteitsmanagement verwacht dat het effect van een door haar voorgesteld pakket maatregelen (in de sfeer van arbeidsvoorwaarden en fiscale maatregelen) kan leiden tot een reductie van 5% van het aantal autokilometers in de spits.⁷ Ecorys tot slot meldt dat

¹ SCP-rapport "Verzonken technologie, ICT en de arbeidsmarkt", juni 2005.

² M. van Klaveren, W. Sprenger: Animo werknemers is gedaald, in Zeggenschap, 1 maart 2008.

³ SCP-rapport: "Overwegend onderweg", juli 2008

⁴ Adviesdienst Verkeer en Vervoer "Effectiviteit van maatregelen op het gebied van Mobiliteitsmanagement – Feiten en cijfers", 27 september 2005.

⁵ De Volkskrant, 12 september 2007.

⁶ Adviesdienst Verkeer en Vervoer "Effectiviteit van maatregelen op het gebied van Mobiliteitsmanagement – Feiten en cijfers", 27 september 2005.

⁷ Voorstel Taskforce Mobiliteitsmanagement, september 2008

een verruiming van de fiscale regels voor telewerken leidt tot een vermindering van de congestie met 3,5%.⁸

Voordelen telewerken voor werknemers en werkgevers

Uit onderzoek van de Visitatiecommissie Emancipatie blijkt dat vrouwen en mannen telewerken als een belangrijk middel zien om de emancipatie te bevorderen. Als werknemers thuis kunnen werken en daar zelf de werktijden kunnen indelen heeft dat een positief effect op het aantal uren dat ze kunnen werken. Om te beginnen bespaart de werknemer dankzij telewerken reistijd, gemiddeld een uur per dag.⁹ Daarnaast kan de werknemer zijn tijd flexibeler indelen en daardoor het werk beter combineren met zorgtaken. De tijd die men kwijt is aan het spreekwoordelijke kopje thee met de thuiskomende kinderen kan in de avonduren worden ingehaald.

Overigens noemen werknemers als belangrijkste redenen om thuis te gaan werken het feit dat het thuis rustiger (64%) is en dat ze efficiënter (47%) kunnen werken. Daaruit blijkt wel dat ook voor werkgevers telewerken kansen biedt. De Rabobank opent dit jaar een nieuw hoofdkantoor met eenderde minder werkplekken. Dat bespaart ruimte en reiskosten, maar naar eigen zeggen wil de Rabobank vooral bereiken dat werknemers productiever worden en meer initiatief tonen. De Rabobank wordt gesteund door de feiten. Time Magazine meldde dat werknemers op hun werk gemiddeld elke elf minuten gestoord worden door het een of ander. In totaal gaat hier gemiddeld per dag 2,1 uur aan verloren. Uit onderzoek blijkt dan ook dat telewerkers 15 tot 25 procent productiever zijn.¹⁰

Het is dus niet verwonderlijk dat ook VNO-NCW pleitbezorger is van telewerken. Zij roept bedrijven actief op om telewerken te stimuleren. Het leidt, aldus de werkgeversorganisatie, tot tevredener en meer gemotiveerde werknemers, tot een hogere productiviteit en tot besparing op kantoorkosten.¹¹

Enorm potentieel voor telewerken

Natuurlijk lenen niet alle taken zich voor telewerken: metselaars, koks en verpleegsters zijn nodig op de werkplek. Maar er zijn wel steeds meer mogelijkheden om thuis te werken. Vooralsnog worden die meer benut door mannen dan door vrouwen. En telewerk is bij uitstek een zaak van hoger opgeleiden. Een derde van de werknemers met een opleiding op WO- of HBO-niveau werkt minstens één dag thuis. Bij lager opgeleiden is dat niet meer dan 10 procent.¹²

Eind 2007 had bijna de helft van de bedrijven in Nederland persoonsleden in dienst die regelmatig telewerken.¹³ Uit onderzoek van de FNV blijkt dat bijna de helft van de werkenden in Nederland soms of regelmatig thuis werkt. Maar regulier telewerken komt veel minder voor. Als er wordt gekeken naar werknemers die meer dan 8 uur per week telewerken komen we slechts op 8%.¹⁴

Er is veel onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om het aantal thuiswerkers fors uit te breiden. In het project Domotion bleek dat in Amsterdam 44% van de werknemers een geschikte functie heeft voor telewerken. De Adviesdienst Verkeer en Vervoer

⁸ Brief van VNO-NCW aan staatssecretaris De Jager, 25 juni 2007.

⁹ SCP: *Meer files door vrouwen*. In: M/V, januari 2009

¹⁰ Brochure VNO-NCW "Telewerken iets voor u?"

¹¹ Brochure VNO-NCW "Telewerken iets voor u?"

¹² Prof. dr. Joop Schippers: *Telewerken: tegen de files en voor meer uren van vrouwen*. Op www.uvt.nl/osa, december 2008.

¹³ CBS: De digitale economie 2008

¹⁴ ADV Market Research: Telewerken, januari 2008

concludeerde dat tot 37% van de beroepsbevolking (gedeeltelijk) zou kunnen thuiswerken.¹⁵

Om thuiswerk tot een succes te maken, is het belangrijk dat leidinggevenden zich aanpassen: werknemers moeten afgerekend worden op wat ze presteren (ipv op aanwezigheid) en er moet thuis een fatsoenlijke werkplek komen. Zeker als mensen het merendeel van hun arbeidstijd thuis werken, is het belangrijk dat de werkgever actief contact onderhoudt en ervoor zorgt dat collega's elkaar blijven ontmoeten.

De Taskforce Mobiliteit

De Taskforce Mobiliteit onder leiding van Lodewijk de Waal presenteerde in september 2008 een reeks van voorstellen om het aantal autokilometers in de spits te reduceren. Samengevat deed de Taskforce rond telewerken de volgende aanbevelingen:

- sociale partners komen op decentraal niveau tot afspraken om de bereikbaarheid te verbeteren. De Stichting van de Arbeid monitort de resultaten;
- introductie vast mobiliteitsbudget voor werknemers;
- fiscale ondersteuning;
- zelfstandigheidseis werkruimte heroverwegen;
- flexibiliseren acht-uur eis;
- prijsprikkels in het verkeer (via Anders Betalen voor Mobiliteit);
- slimme werkplekken voor onderweg;
- fiscaal stimuleren dicht bij het werk wonen.

Alhoewel het motto van de Taskforce luidt 'vrijwillig, maar niet vrijblijvend', valt te bezien of deze ambitie waargemaakt kan worden. Juist omdat de afspraken die door deze Taskforce werden voorbereid en voorgesteld in plaats zouden kunnen komen van een Ministeriële regeling Mobiliteitsmanagement, ligt het voor de hand de voorgestelde maatregelen kritisch te beoordelen. Daarbij valt op dat eigenlijk alle maatregelen uitgaan van goede wil en deze nergens dwingend kunnen worden opgelegd.

Die vrijblijvendheid is problematisch. Het is uiteraard prima als werkgevers in een bepaalde regio middels via afspraken tot daden zijn te verleiden. Gelukkig zijn er veel voorlopers, die hun verantwoordelijkheid voor hun aandeel in de fileproblematiek, en de daarmee samenhangende druk op de leefbaarheid en het milieu, serieus nemen en erop aanspreekbaar zijn. Maar hoe zit het met de achterblijvers? De maatregelen die de Taskforce, en in navolging van hen het kabinet, wil nemen, laten hen te veel ruimte zich te gedragen als freeriders. Enerzijds krijgen achterblijvers de gelegenheid te profiteren van de inspanningen van andere werkgevers, die er in slagen wat ruimte op de weg te creëren. Die ruimte kan door achterblijvers kosteloos worden opgevuld.

Maar ook de werknemers van deze bedrijven zijn door de vrijblijvendheid van de afspraken in het nadeel. Zij blijven, alle stimuleringsmaatregelen die de Taskforce voorstaat ten spijt, afhankelijk van de welwillendheid van dergelijke 'achterblijvende' werkgevers om serieus te kijken naar mogelijkheden als telewerken en staan machteloos als hun werkgever in die weigering volhard. Een wettelijk recht op telewerk kan daarin verandering brengen.

Welvaart en milieueffecten

De maatschappelijk kosten van files bedragen jaarlijks 2,5 tot 3,6 miljard per jaar. In de meest verregaande scenario's zou thuiswerken kunnen leiden tot 20% minder files. Dat zou een kostenbesparing betekenen van 500 miljoen tot 700 miljoen euro, nog los van de uitgaven die niet gedaan hoeven te worden om de wegcapaciteit te vergoten.

¹⁵ Persbericht KPVV, oktober 2006.

Los van de vraag hoe groot het effect exact is, zullen er minder autokilometers gereden worden. Voor het woonwerkverkeer maakten alle automobilisten samen in 2004 47.025 miljoen kilometers.¹⁶ Ervan uitgaande dat een derde van de werknemers een kwart van hun tijd thuiswerken, kunnen op jaarbasis 3800 miljoen autokilometers bespaard worden. Dat scheelt 0,6 Megaton CO₂ .

Het minder rijden levert ook gezondheidswinst op voor mensen die wonen langs drukke verkeerswegen. Omdat juist het forensenverkeer files veroorzaakt, doordat veel mensen tegelijk gebruik willen maken van de infrastructuur, gaat van telewerken een extra positief effect uit. Files zijn door het voortdurend optrekken en afremmen een extra belasting op de luchtkwaliteit.

Artikelsgewijze toelichting

Het voorgestelde artikel 2 sluit – voor zover mogelijk - aan bij de systematiek van de Wet Aanpassing Arbeidsduur.

Het voorgestelde artikel 2 sluit – voor zover mogelijk - aan bij de systematiek van de Wet Aanpassing Arbeidsduur.

Met de voorgestelde artikel 3, 4 en 5 wordt aangesloten bij de regeling die geldt voor rijksambtenaren, de Raamregeling Telewerken.

Het recht op thuiswerken vergt meer uitwerking dan het recht op deeltijdwerk. Artikel 3 regelt daarom dat de afspraken schriftelijk worden vastgelegd en heeft een niet limitatieve opsomming van de onderwerpen waarover afspraken gemaakt worden.

Vendrik
Van Gent

¹⁶ SCP "Overwegend onderweg", juli 2008.

GROENLINKS
ZIN IN DE TOEKOMST